

”Eskær”
Mosbjergvej 510, Mosbjerg

Nørregade 38, Sindal

BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER I HJØRRING KOMMUNE

Strandvejen 37, Tornby

FBL-HJØRRING

bygnings- og landskabskultur

Astrupvej 652, Astrup

Nørregade 27, Hjørring

Forord

I Hjørring Kommune er godt 500 bygninger udpeget som bevaringsværdige. Det vil sige, at de har en særlig kvalitet gennem deres arkitektur eller funktion; en kvalitet, der værdsættes lokalt. Derfor skal der passes særligt på bygningernes stil og udtryk.

Dette hæfte orienterer om begrebet bevaringsværdige bygninger og giver et overblik over udpegningerne i Hjørring Kommune.

Hæftet er en opfølgning på et projekt, hvor **FBL-Hjørring**, Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur, i samarbejde med **Hjørring kommune** i 2015 har fotodokumenteret de bevaringsværdige bygninger.

Projektet er en del af et landsdækkende initiativ, som er forankret i Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, og som støttes af Realdania og Slots- og Kulturstyrelsen.

Hæftet skal gerne medvirke til at skabe opmærksomhed omkring de bevaringsværdige huse, så ejerne passer godt på dem, og Hjørring Kommune finder frem til de bygninger, der fortjener udpegning som bevaringsværdige. Der mangler nemlig stadig en del.

Dronningensgade 31, Hjørring

FBL fotograferer

Bevaringsværdige bygninger står ikke uforandrede gennem tiden, og der vil ind imellem opstå behov for at ændre på dem. For at kunne passe på husets stil og udtryk, når sådanne situationer opstår, er det godt at have nye og gamle billeder af det, så de bedste løsninger nemmere kan findes.

Slots- og Kulturstyrelsen har oprettet en database, FBB, som omfatter alle fredede og bevaringsværdige bygninger i landet. Mange kommuner har ført beskrivelser af deres bevaringsværdige bygninger ind i databasen, men i mange tilfælde mangler der fotos.

FBL-Hjørring har derfor nyfotograferet de bevaringsværdige bygninger i størstedelen af Hjørring Kommune, og fundet ældre billeder af dem. Disse nye og gamle billeder er blevet samlet efter adresse og er nu lagt i databasen, hvor de kan være med til at give såvel ejere som myndigheder et bedre grundlag for at træffe kvalificerede valg og vurderinger i forbindelse med bevaring og ombygning. Når man kan bestemme husets oprindelige byggestil og genfinde dets særlige detaljer, kan husets egenart, stil og karakter bedre genskabes.

Sundet 23, Lønstrup

En bygnings bevaringsværdi fastlægges ud fra nogle kriterier, der præsenteres på de følgende sider. Der kan ikke altid skelnes skarpt mellem dem; ofte vil de overlappe hinanden.

Christiansgade 24, Hjørring

Christiansgade 24 i Hjørring. En villa tegnet af Hjørringarkitekten Jens Jakobsen i 1916. Et fint eksempel på den tids villabyggerier med en vis påvirkning af Bedre Byggeskik.

Bevaringsværdi – Arkitektur

Bevaringsværdierne ved en bygning er ofte af arkitektonisk karakter. Ud fra den synsvinkel vil en bevaringsvurdering omfatte:

- bygningens proportioner, herunder harmonisk placering af vinduer og døre
- tidsperiode/stilart
- detaljering, herunder håndværksmæssig kvalitet og bearbejdning

Vestergade 3 i Hjørring. Et smukt harmonisk etagehus opført i 1884.

Vendelbogade 4, Hjørring

Vendelbogade 4 i Hjørring synes ikke af meget, men huset gemmer på en helt særlig historie.

Det er byens tidligere ”svendehjem”, hvor håndværkere, der var på valsen, kunne indlogere sig til en rimelig pris, mens de arbejdede i byen.

Måske er huset et af de sidste i Danmark med dets historie og byggeskik.

Bevaringsværdier – Kulturhistorie

Det kulturhistoriske aspekt betyder også meget for en bygnings bevaringsværdi. På baggrund af det kriterium vil man ved en vurdering se på, om bygningen

- er udtryk for lokal byggeskik
- bærer præg af at være bygget til en særlig funktion
- afspejler tekniske fornyelser, fx en fabriksbygning med beton- eller støbejernskonstruktioner
- er et eksempel på en bestemt samfundsgruppes boligtype

Hjørrings gamle bymidte var tidligere præget af mange store købmandsgårde.

Der findes stadig enkelte spor efter disse, som for eksempel baghusene til Østergade 24.

Her findes endnu et par karakteristiske hejseværker til tagetagens lagerrum.

Østergade 24, Hjørring

Nørregade, Hjørring

Bevaringsværdi – Miljø(sammenhæng)

Endvidere kan bygnings- og landskabsmiljøet omkring en bygning spille en rolle for bevaringsværdien.

Man vil i den sammenhæng vurdere,

- om bygningen har betydning som en del af en større helhed
- om bygningen fremhæver de tilstødende bygninger
- hvordan bygningen er placeret og tilpasset landskabet, husrækken, gadebilledet eller det miljø, den er en del af

Nørre Torv og Nørregade i Hjørring har såvel i gadens facader som i baggårdens rum en stor sammenhængskraft, hvor de enkelte bygninger er med til at skabe et godt og hyggeligt miljø at opholde sig i.

Nørregade 27, Hjørring

Nørre Torv 10, Hjørring

Nørre Torv 11-12, Hjørring

Bevaringsværdi – Originalitet

Bevaringsværdien påvirkes også af bygningens originalitet. Det kan dreje sig om,

- i hvilken grad bygningens oprindelige udtryk er bevaret, fx om vinduer og døre er oprindelige eller i oprindelig stil, og om skorstenene forefindes i det oprindelige antal og i den oprindelige udformning
- hvorvidt senere bygningsændringer støtter eller svækker bygningens dominerende træk

Børsen, Hjørring

Husene langs vestsiden af Børsen i Hjørring har stået næsten uændret gennem de seneste 100 år.

”Håndværkerstiftelsen” på Vendiavej 3 i Hjørring fremtræder i dag stort set, som da den blev bygget i 1891.

Vendiavej 3, Hjørring

Jerupvej 126, Sindal
Bevaringsværdi: 3

SAVE

Den mest anvendte metode til vurdering af bygningers bevaringsværdier kaldes SAVE (Survey of Architectural Values in the Environment). Den bygger på de kriterier, som er nævnt på de forrige sider: arkitektur, kulturhistorie, miljø og originalitet, men ud over dem spiller også bygningens tilstand ind.

Ud fra hvert af disse fem kriterier tildeles bygningen karakter efter en skala, der går fra 1 til 9, hvor 1 er højeste bevaringsværdi. På baggrund af de fem karakterer gives så en samlet karakter, ikke ved udregning, men som en samlet vurdering.

I den samlede vurdering tager man også hensyn til bygningens sjældenhed og dens kvalitet set i en lokal sammenhæng.

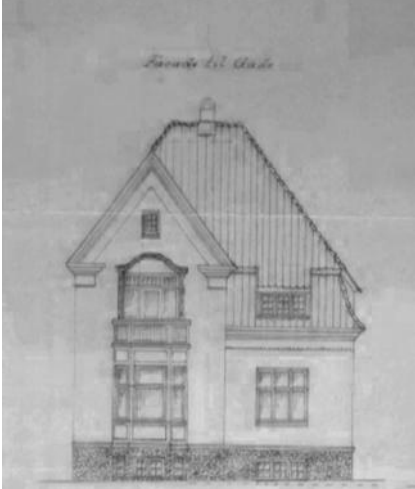
Det er kun bygninger med karaktererne 1-3, der af Hjørring Kommune bliver udpeget som bevaringsværdige.

Østergade 27, Sindal
Bevaringsværdi: 2

Nørregade 28, Sindal
Bevaringsværdi: 2

FBB

FBB (Fredede og Bevaringsværdige Bygninger) er en database, hvor oplysninger om de fredede og bevaringsværdige bygninger ligger tilgængelige. Det er den eneste database i Danmark, hvor man kan få et samlet overblik. Det er en offentlig database, som forvaltes af Slots- og Kulturstyrelsen.

Alle har adgang til den, både almindelige borgere og de, der professionelt arbejder med byggeri. Man kan finde sit eget hus eller gå på opdagelse andre steder.

Når man bidrager til at gøre databasen bedre, som det er sket ved foto-projektet, bliver den mere brugbar, og man kommer til bedre at forstå, hvilke kvaliteter vi er omgivet af.

Databasens adresse er: www.kulturarv.dk/fbb

I Hjørring Kommune har man en noget uens udpegning i forskellige dele af kommunen, fordi de fire tidligere kommuner har angrebet opgaven forskelligt.

Den tidligere Sindal Kommune

Her vurderede man i 1991 samtlige bygninger opført tidligere end 1940, hvilket betyder, at man i den del af den nuværende kommune har ganske mange udpegninger – også i landdistrikterne. Det er ikke tilfældet i resten af kommunen.

Nørre Torv 10, Hjørring

Nørregade 30, Hjørring

Christiansgade 15, Hjørring

Vestergade 8, Hjørring

Bæltet 3, Lønstrup

Den tidligere Hjørring Kommune

Her befinder stort set alle udpegninger sig enten i Lønstrup eller inden for cityringen i Hjørring by med langt størstedelen i Gl. Hjørring.

Strandvejen 56, Lønstrup

Sundet 5, Lønstrup

Skolegade 1, Hjørring

Jernbanegade 12, Hjørring

Den tidligere Løkken-Vrå Kommune

Her er alle udpegninger sket i Løkken by i forbindelse med en bevarende lokalplan.

Kirkegade, Løkken

Ndr. Strandvej 12, Løkken

Norgesvej 32, Løkken

Damgårdsvej 13, Løkken

Klithavevej 4, Løkken

Norgesvej 28, Løkken

Vrenstedvej 11-13-15, Løkken

Vittrupsvvej 7-9, Løkken

Den tidligere Hirtshals Kommune

Her er der kun foretaget ganske få udpegninger dels i Hirtshals by og dels ved Tornby Strand og i Ingeborg Klit.

Strandvejen 43, Tornby

Strandklitten 19, Hirtshals

Ingeborg Klit 28, Hirtshals

Peder Rimmensvej 40, Hirtshals

Er der flere bevaringsværdige huse?

Når man ser på, hvor i kommunen, der er udpeget bevaringsværdige bygninger, trænger nysgerrige spørgsmål som de følgende sig på:

Findes der ikke bevaringsværdige huse i Vrå?

Er der blot 12 bevaringsværdige bygninger i Hirtshals-området?

Er det kun omkring Sindal, der er bevaringsværdige landbrug?

Naturligvis kan man finde bygninger med bevaringsværdier de steder, spørgsmålene drejer sig om. Der er imidlertid en del områder i kommunen, som er temmelig "uudforskede", hvad bevaringsværdige bygninger angår, og hvor der ganske givet findes en del, som endnu ikke er "opdaget".

FBL-Hjørring vil gerne bidrage til, at udpegningen af bevaringsværdige bygninger i Hjørring Kommune bliver mere geografisk dækkende. Derfor opfordres alle til at gøre opmærksom på de gode eksempler, de kender til, ved henvendelse til formanden@fblihoerring.dk. FBL vil så bringe forslagene videre til Hjørring Kommune.

Hvidegårds Ager 5, Hjørring. Bevaringsværdig?

Strømgade 14, Vrå. Bevaringsværdig?

Jernbanegade 8, Vrå. Bevaringsværdig?

Skolegade 6, Vrå. Bevaringsværdig?

Hvad må man?

Fredede bygninger er bygninger, som staten har erklæret fredede. Alle bygningsarbejder på en fredet bygning kræver tilladelse fra Kulturstyrelsen.

Bevaringsværdige bygninger er udpeget af kommunen og optaget i kommuneplanen eller en lokalplan. Som ejer af en bevaringsværdig bygning forvalter man et stykke kulturarv med alt, hvad det fører med sig. Man kan ganske vist ombygge og ændre på en bevaringsværdig bygning, men hvis dens stil og udtryk ændres væsentligt, kan den miste sin bevaringsværdi. Hvis bygningen er optaget som bevaringsværdig i en lokalplan, vil ombygning og ændring af husets udtryk som regel kræve dispensation, mens nedrivning altid vil kræve dispensation.

Nedrivning af en bevaringsværdig bygning, der kun er optaget i kommuneplanen, vil kræve en offentlig høring og byrådets accept.

Kochsvej 1 / Prinsensgade 2, Hjørring Bevaringsværdig?

Bygningsarven betaler sig

Bevaringsværdige huse sælges for 30% højere kvadratmeterpriser end gennemsnittet i kommunen.

Prisen på ikke-bevaringsværdige boliger er højere, hvis der er bevaringsværdige huse i kvarteret, og jo flere bevaringsværdige huse jo højere pris.

(Kilde: Analysen "Værdien af bygningsarven" lavet for Realdania)

Vedligehold

Hjørring Kommune er ved at udarbejde information om renovering og ombygning af bevaringsværdige huse i overensstemmelse med husets arkitektur og stilart.

Informationen kan i løbet af foråret findes på: <http://www.hjoerring.dk>

Nyttige links:

Databasen FBB: <http://www.kulturarv.dk/fbb>

FBL-Hjørring: <http://www.fblhjoerring.dk/>

Hjørring kommune: <http://www.hjoerring.dk/>

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur: <http://bygland.dk/>

Realdania: <https://realdania.dk/>

Slots- og Kulturstyrelsen: <http://slks.dk/>

Fyret 2, Hirtshals

Redaktion: Søren Thirup, Niels Bendsen, Mogens Thøgersen

Tekst: Søren Thirup

Layout: Niels Bendsen

Tryk: Laser Tryk.dk

Oplag: 1000

Denne publikation er udgivet af FBL-Hjørring 2016 med støtte fra Hjørring Kommune og Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur.